

VAKUUTUSYHTIÖIDEN
KESKUSLIITTO

1

OIKEUSMINISTERIÖ

14. 07. 2003

10.7.2003

ad 15, 461, 2002
dars

Oikeusministeriö
PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO

Viite: OM 15/461/2002

LAUSUNTO ROOMAN YLEISSOPIMUKSEN UUDISTAMISTA KOSKEVASTA VIHREÄSTÄ KIRJASTA

Oikeusministeriö on pyytänyt Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliiton (SVK) lausuntoa Euroopan komission julkaisemasta vihreästä kirjasta, joka koskee vuoden 1980 Rooman yleissopimuksen muuntamista yhteisön säädökseksi ja sen uudistamista. Tämän johdosta SVK esittää lausuntonaan seuraavan.

Yleissopimuksen muuntaminen yhteisön säädökseksi

SVK kannattaa Rooman yleissopimuksen muuntamista yhteisön säädökseksi ja katsoo, että Brysselin yleissopimuksen tapaan asiasta tulisi antaa asetus. Näin voidaan parhaiten edistää säädöksen yhdenmukaista soveltamista eri jäsenvaltioissa.

Vakuutusopimukseen sovellettavien sääntöjen sisällyttäminen uuteen asetukseen

Vakuutustoiminnan kannalta keskeisin vihreän kirjan kysymys on se, tulisiko vakuutusopimuksia koskevat yhteisön vahinko- ja henkivakuutusta koskevien direktiivien lainvalintasäännöt ottaa osaksi uutta yhteisön lainvalintaa koskevaa säädöstä tai ainakin sen liitteeksi ja samassa yhteydessä mahdollisesti muuttaa voimassa olevia lainvalintaperiaatteita.

SVK näkemyksen mukaan vakuutusopimuksia koskevien lainvalintasäännösten sisällyttäminen osaksi uutta asetusta olisi tarkoituksenmukaista ja vastaisi Brysselin sopimuksessa ja sen korvanneessa asetuksessa (asetus nro 44/2001 tuomioistuimen toimivallasta ja tuomioiden täytäntöönpanosta) omaksuttua linjaa. Vakuutuksia koskevat tarvittavat erityissäännökset tuomioistuinten toimivallasta on sisällytetty yleiseen asetukseen. Näin voitaisiin menetellä myös sopimusvelvoitteita koskevien lainvalintasääntöjen

osalta uudessa Rooman sopimuksen korvaavassa asetuksessa. Jos tähän ei kuitenkaan jäsenvaltioiden kesken löydy riittävää yksimielisyyttä, SVK kannattaa komission esittämää vaihtoehtoa, jonka mukaan uuteen asetukseen otettaisiin erityiset lainvalintasäännöt luetteleva liite.

Vakuutusopimuksia koskevia lainvalintasääntöjä tulisi yksinkertaistaa

Voimassa olevat vakuutusopimuksia koskevat direktiivien lainvalintasäännöt ovat erittäin monimutkaiset. Säännöt antavat lisäksi jäsenvaltioille mahdollisuuksia poiketa direktiivien säännösten pääperiaatteista, minkä seurauksena vakuutusyritysten on käytännössä erittäin hankalaa selvittää, mitkä ovat niitä sitovat lainvalintanormit. Monimutkaisuutta vielä lisää se, että yhteisön ulkopuolella sijaitseviin riskeihin sovelletaan Rooman sopimusta. Tämän vuoksi SVK katsoo, että vakuutusopimuksia koskevat lainvalintasäännöt tulisi yksinkertaistaa joko nyt käynnissä olevan Rooman sopimuksen muuntamisen ja uudistamisen yhteydessä tai muutoin erikseen.

SVK:n näkemyksen mukaan esimerkiksi vahinkovakuutusten osalta voitaisiin luopua suuren riskin käsitteestä. Lainvalintasääntöjen pakottavuuden tulisi sen sijaan määräytyä sen mukaan, onko vakuutuksenottaja kuluttaja vai yritys. Yritysten vapaaehtoisissa vakuutusopimuksissa tulisi sallia sopimusvapaus, kun taas kuluttajien vakuutusopimuksissa on tarkoituksenmukaisin lähtökohta se, että sovellettava laki olisi kuluttajan asuinvaltion laki tai sen valtion laki, jonka kansalainen kuluttaja on. Ratkaisevaksi ajankohdaksi lainvalintasäännöksiä tulkittaessa tulisi aina ottaa sopimuksen tekotilanne. Sovellettava laki ei saisi muuttua, jos kuluttaja sopimuksen solmimisen jälkeen vaihtaa kotivaltiota. Osapuolten tulee ennakolta sopimusta tehtäessä tietää, minkä valtion lakia sopimussuhteeseen sovelletaan koko sopimussuhteen ajan.

Pakollisissa vakuutuksissa sovellettavan lain tulee vastaisuudessakin määräytyä sen valtion lainsäädännön mukaan, jossa vakuutuksen ottaminen on säädetty pakolliseksi.

Kuluttajasopimukset (vihreän kirjan kysymys nro 12)

Vihreän kirjan kohdassa 3.2.7.3 esitetään vaihtoehtoja voimassa olevan Rooman sopimuksen 5 artiklan soveltamisessa todettujen ongelmien ratkaisemiseksi. SVK pitää näistä parhaimpina vaihtoehtojen v. ja vi. selvittämistä.

Lainvalintasääntöjen tulisi olla mahdollisimman selkeitä ja yleisiä, jotta osapuolet tietävät ennakolta varmasti, minkä valtion lakia sopimussuhteeseen sovelletaan sopimussuhteen koko elinkaaren ajan. Nykyinen sääntely, jonka mukaan samaan sopimussuhteeseen voi tulla sovellettavaksi kahden tai jopa useamman valtion laki ei ole sopijaosapuolten, valvontaviranomaisten, vaihtoehtojen

riidanratkaisuelinten eikä tuomioistuinten hallittavissa. Tästä ns. dépaçage- mekanismista aiheutuu monenlaisia ongelmia, kun esimerkiksi käytännössä joudutaan arvioimaan, minkä valtion säännökset ovat kuluttajan kannalta yksittäistapauksessa parhaimmat.

Kuluttajan kotivaltion lain soveltaminen pääsääntönä yksinkertaistaisi lainvalintanormeja, parantaisi oikeusvarmuutta ja nopeuttaisi riitojen ratkaisua.

Etävälineitä käyttäen tehtyihin rajat ylittäviin kuluttajasopimuksiin tulisi soveltaa kuluttajan kotivaltion lainsäädäntöä silloin, jos elinkeinonharjoittaja suuntaa markkinointinsa kuluttajan kotivaltioon. Internetmyynnin osalta tulisi lisäksi harkita selventäviä säännöksiä siitä, milloin markkinointi katsotaan suunnatuksi kuluttajan kotivaltioon.

Muissa tilanteissa, jolloin kuluttaja itse aktiivisesti hankkii tavaroita tai palveluja sellaiselta ulkomaiselta yritykseltä, joka ei ole sijoittautunut kuluttajan kotivaltioon eikä suunnannut markkinointia ko. valtioon, ei elinkeinonharjoittajalla ole mahdollisuuksia selvittää ja muokata sopimusta kuluttajan kotivaltion lainsäädännön mukaiseksi. Myöskään kuluttaja ei tällöin voi olettaa, että hänen kotivaltionsa laki tulee sopimussuhteeseen sovellettavaksi. Itse asiassa kuluttaja saattaa jopa hakeutua sopimussuhteeseen ulkomaisen yrityksen kanssa, jotta sopimukseen tulisi sovellettavaksi jonkin muun valtion kuin hänen sen hetkisen asuinvaltionsa laki. Näin tapahtuu esimerkiksi silloin, kun kuluttaja haluaa omaa äidinkieltään käyttäen ottaa vakuutuksensa siitä valtiosta, jonka kansalainen hän on ja jonka lainsäädännön hän tuntee.

SUOMEN VAKUUTUSYHTIÖDEN
KESKUSLIITTO

Lea Mäntyniemi